

Тумар А. М., настаўнік пачатковых класаў Верхменскай сярэдняй школы імя В. А. Тумара Смалявіцкага раёна Мінскай вобласці

Дзяленне трохзначных лікаў на двухзначныя.

Матэматычны туркруз па родных сцежках

Матэматыка. IV клас

Мэта: замацаванне ўмення прымяняць алгарытм дзялення трохзначнага ліку на двухзначны ў ходзе практычных дзеянняў пры рашэнні задач, лікавых выразаў і ўраўненняў; нагадаць аб значнасці гістарычнай спадчыны.

Задачы:

- замацоўваць уменне рашаць задачы на рух;
- развіваць уменне самастойна фармуляваць задачы ўрока пасля папярэдняга абмеркавання;
- развіваць лагічнае мысленне, уменне выказваць свае меркаванні;
- садзейнічаць фарміраванню любові да малой радзімы.

Абсталяванне: Чабатарэўская, Т. М. Матэматыка : вучэб. дапам. для 4-га кл. устаноў агул. сярэд. адукацыі з беларус. мовай навучання. 2 ч. / Т. М. Чабатарэўская, В. У. Нікалаева. — 2-е выд., выпр. і дап. — Мінск : Пачатковая школа, 2018; шыфраграма, карта Рэспублікі Беларусь, сцяжок з літарай, верш Якуба Коласа «Многа слаўненькіх куточкаў», малюнак піццы са схемамі задач, карта для матэматычнага дыктанта, карткі з лічбамі 4, 16, 5, 7.

I. Арганізацыйны момант. Псіхалагічны настрой.

— Добры дзень! Займіце, калі ласка, спачатку свае месцы тыя, хто пражывае ў аграгарадку Алесіна; тыя вучні, што пражываюць у вёсцы Студзёнка; і, нарэшце, тыя, хто пражывае ў астатніх суседніх вёсках.

II. Пастаноўка мэты і задач урока.

— Сёння ў нас з вамі не зусім звычайны ўрок. Каб даведацца, чаму ён будзе прысвечаны, вам неабходна разгадаць шыфраграму (*дадатак 1*). Для гэтага возьміце картку з прыкладам, рашыце і абмяняйце правільны адказ на сцяжок з літарай (*дадатак 2*).

— Якія веды вам спатрэбіліся, каб выканаць заданне? (*Уменне дзяліць.*)

— Ці цяжка было справіцца з заданнем? (*Не.*) Чаму? (*Усё вядома.*)

— Як вы лічыце, якой тэме будзе прысвечаны сённяшні ўрок? (*Дзяленне мнагазначных лікаў на двухзначныя.*)

— Так. Але гэта не ўсё. На адваротным баку сцяжка ёсць каардынаты. Размясціце свае сцяжкі на каардынатнай плоскасці. Прачытайце, што атрымалася. (*Малая радзіма.*)

Хвілінка духоўнасці.

Чытанне верша Якуба Коласа «Многа слаўненькіх куточкаў» падрыхтаваным вучнем.

Многа слаўненькіх куточкаў	Дзе душою адпачынеш,
Ёсць у нашым краі,	Змучаны з дарогі;
Дзе пад гоман ручаёчкаў,	Дзе прыемны ветрык млее,
Пад шум дрэў у гаі	Збажыну калыша,
Рой журботных дум пакінеш;	Дзе пакоем-згодай вее,
Дзе няма трывогі,	Дзе ўсё шчасцем дыша.

— А ці можаце вы назваць такі куточак? (*Вёска, дзе нарадзіліся дзе жывуць бацькі, жылі прадзеда.*)

— З чаго для вас пачынаецца малая радзіма? (*Адказы вучняў.*)

— Сёння я запрашаю вас у матэматычны туркруз па родных сцежках. Паспрабуйце зараз сфармуляваць тэму нашага ўрока. (Дзеці выказваюць свае меркаванні. Пры неабходнасці настаўнік выпраўляе.)

— Якія ж уменні вам спатрэбяцца на ўроку? (*Адказы вучняў. Пастаноўка вучэбных задач.*)

III. Праверка гатоўнасці да ўрока.

— Шлях у нас цікавы, але складаны, таму трэба сур'ёзна падрыхтавацца. Праверым, ці гатовы вы адправіцца ў дарогу. (Праверка гатоўнасці вучняў.)

Вусны лік. Гульня «Піцца».

— Да ўрока ў вас усё гатова, але трэба падсілкавацца ў дарогу. Я вам перадаю піццу, на адваротным баку табліца з задачамі. Вам неабходна рашыць задачу, адказ запісаць у клетачку і перадаць суседу. Чый рад хутчэй закончыць, той і падсілкаваўся.

IV. Запіс даты. Матэматычны дыктант.

— У кожнага з вас на парце ёсць карта з пранумараванымі прамавугольнікамі. Вам неабходна запісаць адказ у адпаведны прамавугольнік. Злучыце адказы ў парадку павелічэння. Гэта наш маршрут. Кожная лічба ў маршруце адпавядае пэўнай гістарычнай падзеі, звязанай з нашай малой радзімай.

— На працягу ўрока мы будзем вяртацца да карты-маршрута. Па меры выканання заданняў вы будзеце ацэньваць складанасць маршрута з дапамогай сцікераў, каб у канцы ўрока зрабіць вывад.

Заданні да матэматычнага дыктанта.

<i>№ n/n</i>	<i>Заданне</i>	<i>Адказ</i>
1	У колькі разоў 1 800 больш, чым 600?	3
2	Сума лікаў 1 800 і 106	1 906
3	Рознасць лікаў 600 і 25	75
4	Лік, у якім 1 тыс. 9 соц. 1 дзяс. 5 адз.	1 915
5	2 000 павялічыць на здабытак лікаў 9 і 3	2 027

V. Замацаванне прайдзенага матэрыялу.

Работа па вучэбным дапаможніку.

1-шы варыянт: № 1 с. 106, першы радок (786, 924, 1 506).

2-гі варыянт: № 1 с. 106, другі радок (645, 9 781, 15 979).

*Заданне павышанага ўзроўню: складзі па схемах выразы і знайдзі іх значэнні: № 4 с. 107 (узаемаправерка).

Праверка выканання задання.

— Падыміце руку тыя, хто рашыў такім чынам.

— Падыміце руку тыя, у каго другі адказ.

— У каго з’явіліся пытанні?

— Ацаніце выкананне задання з дапамогай сцікераў: зялёны — я ўсё зразумеў; жоўты — крышачку незразумела, збіўся; чырвоны — складана, патрэбна была дапамога. (Вучні адзначаюць на карце-маршруце ступень выканання задання.)

— Малайцы! Вось і першая лічба: 3.

— Вёска Акінчыцы. Вясковы дом пад бярозамі. Тут нарадзіўся Якуб Колас (Канстанцін Міхайлавіч Міцкевіч). Бацька, Міхаіл Казіміравіч, служыў лесніком. Першая вучоба была дома. Бацька наняў за 3 рублі «дарэктара» (гэта быў вясковы хлопчык, які скончыў пачатковую школу).

— Зараз паглядзіце № 6 с. 107 (вусна).

Індывідуальная работа.

Выразі ў кілаграмах.

2 т 6 ц, 5200 г, 8600 г, 36 ц, 3 ц 7 кг, 4 т 800 кг

Выразі ў кілаграмах.

80 ц, 2700 г, 7287 г, 79 ц, 5 ц 7 кг, 3 т 6000 кг

— Справіліся і з гэтым заданнем. Другая лічба: 1 906.

У 1906 годзе Якуба Коласа прымае Верхменскае народнае вучылішча. Пазней ён жаніўся, у яго нарадзіліся тры сыны. Зараз у нашай школе размешчаны літаратурны музей пісменніка. Час ад часу музей наведвае пляменнік Якуба Коласа.

Фізкультхвілінка.

— Якуб Колас любіў верхменскую прыроду. Часта наведваў урочышча Тумель, дзе любаваўся прыродай. Каля таго броду на рацэ Уша быў пабудаваны

вадзяны млын. Прыязджалі сюды людзі з усёй ваколіцы малоць зерне. Цяпер на тым месцы засталася толькі іржавае кола.

Раіэнне задач.

— Адлегласць ад Алесіна да Тумеля — 5 км. За які час мы пераадолеем гэты шлях, калі будзем рухацца са скорасцю 5 км/г?

Веласіпедыст ад горада да вёскі ехаў 3 г са скорасцю 16 км/г, а на зваротны шлях ён патраціў 4 г. На колькі км/г змянілася скорасць веласіпедыста на зваротным шляху?

*З населенага пункта ў процілеглых напрамках адправіліся два цягнікі. Скорасць грузавога цягніка 59 км/г, што на 16 км/г менш скорасці пасажырскага. Праз які час адлегласць паміж цягнікамі будзе 1188 км?

Праверка выканання задання.

— Малайцы! Вось мы і пабывалі яшчэ ў адным знаёмым месцы. Таму лагічным прадаўжэннем літаратурнага музея з'яўляецца экалагічная зала.

Раіэнне ўраўненняў.

1-шы варыянт: № 7 с. 107 першы радок ($x = 359, y = 4001$).

2-гі варыянт: № 7 с. 107 другі радок ($y = 88109, a = 3001$).

****Складзі і рашы ўраўненне.***

Лік 50 павялічылі ў некалькі разоў і атрымалі суму лікаў 9 052 і 8 898.

Невядомы лік паменшылі ў 307 разоў і атрымалі рознасць лікаў 72 593 і 72 306.

Праверка выканання задання.

— Цудоўны круіз! А ў нас яшчэ адна лічба: 75.

— У мінулым годзе наша краіна адзначала 75-годдзе Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне. Шмат людзей загінула ў тыя жорсткія гады. Помніце! Зараз у нашай школе працуе Музей баявой славы, а школа носіць імя В. А. Тумара.

— Віктар Андрэевіч Тумар — наш зямляк (нарадзіўся ў вёсцы Пеліка), выпускнік Верхменская школы. 30 мая 1944 года савецкія войскі вялі цяжкія баі ў раёне румынскага горада Ясы. Рота аўтаматчыкаў, у якой быў В. А. Тумар,

уступіла ў няроўны бой з ворагамі. В. А. Тумар з гранатамі кінуўся пад танк праціўніка і падарваў яго. Пасмертна прысвоена званне Героя Савецкага Саюза. Захаваны ў горадзе Ясы (Румынія).

Работа з геаметрычным матэрыялам.

Каля нашай школы знаходзіцца цудоўная клумба. Перыметр клумбы 20 м, даўжыня адной з яе старон 6 см. Знайдзі плошчу клумбы.

Шырыня ўчастка прамавугольнай формы 6 м. Знайдзі $\frac{1}{3}$ перыметра ўчастка, калі яго плошча 720 м кв.

Праверка выканання задання.

Фізкультхвілінка для вачэй. Заданне на ўвагу.

— Наш круіз адкрывае нам лічбу 1915. Што за ёй схавалася? 1915 г. — у Верхмені адкрылася паштовае аддзяленне. Пошту дастаўлялі са Смалявіч на конях чатыры разы на тыдзень.

— Зараз праверым, на колькі вы ўважлівыя. Адказ пакажыце вочкамі. (Карткі з лічбамі-адказамі вісяць на сценах класа.)

— Колькі разоў за дзень дастаўлялася пошта ў вёску Верхмень за тыдзень? Колькі дзён працуе зараз пошта?

VI. Падвядзенне вынікаў.

— Вы старанна працавалі на працягу ўсяго ўрока. Калі паглядзець на вашу карту-маршрут, можна адзначыць, што вы добра засвоілі тэму. Прапаную выканаць яшчэ адно заданне, каб даведацца, што можа паведаміць нам апошняя лічба нашага маршрута.

Гульня «Ручаёк».

У кожнага на парце картка з прыкладам. Вучні рашаюць свой прыклад. Па камандзе настаўніка «Ручаёк пацёк» мяняюцца месцамі па ходу гадзіннікавай стрэлкі (па дамоўленасці вучні 1-га або 2-га варыянта), узяўшы з сабой картку. Затым абменьваюцца карткамі з суседам, рашаюць прыклад.

Праверка выканання задання.

— Вось нам і адкрылася апошняя лічба: 2 027. Што ж там? (*Наша будучае.*)

— І ўсё гэта аб'яднана адным месцам — нашай малой радзімай — аграгарадком Алесіна. У другой палове 19 стагодзя Алесіна, Шыпяны, Дуброва былі землямі памешчыкаў. У Алесіна размешчаны ўсадзебны комплекс вядомага дваранскага роду Ваньковічаў. Дом да нашых дзён не захаваўся, а гаспадарчыя пабудовы прыстасаваны для сучасных патрэб. У гэтых будынках зараз знаходзяцца кантора, кафэ, арганізацыя па перапрацоўцы макулатуры.

Прыём «Чыстая дошка».

— Перад вамі картка з маршрутам, які мы адзначалі ў пачатку ўрока. Давайце падвядзём вынік. Вам неабходна выбраць дату або фразу, коратка агучыць, што з ёй звязана, і выцерці з дошкі.

VII. Ацэньванне і выстаўленне адзнак з каменціраваннем.

VIII. Дамашняе заданне.

№ 8, 9 с. 107.

*Сш. с. 34 (1, 2), с. 55.

IX. Рэфлексія «Тры М».

— Пералічыце тры моманты, якія вам больш за ўсё ўдаліся на ўроку.

— Прапануйце адно дзеянне, якое палепшыць работу на наступным уроку.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. *Мавлютова, Н. Р.* Тематические задания и упражнения по математике. Рабочая тетрадь / Н. Р. Мавлютова. — Мозырь : Содействие, 2017. — 80 с.
2. *Чабатарэўская, Т. М.* Матэматыка : вучэб. дапаможнік для 4-га класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай мовай навучання : у 2 ч. / Т. М. Чабатарэўская, В. У. Нікалаева. — Ч. 2. — Мінск : Пачатковая школа, 2018. — 144 с.
3. Памяць: Гіст.-дакум. хроніка Смалявіцкага р-на і г. Жодзіна. — Мінск, 2000. — С. 720.
4. *Полторац, А. В.* Простые и составные задачи. Рабочая тетрадь / А. В. Полторац. — Мозырь : Содействие, 2017. — 84 с.

5. *Пропушняк, Л. В.* Шестью шесть на сорок шесть. Тетрадь-тренажёр / Л. В. Пропушняк. — 6-е издание. — Минск : Новое знание, 2019. — 88 с.

Шыфраграма

Літара	Адказ	Прыклад	Каардынаты
Г	40	480:12	(4; 33)
О	30	390 : 13	(7; 35)
Д	10	300 : 30	(10; 33)
М	20	800 : 40	(5; 28)
А	50	750 : 15	(4; 26)
Л	8	640 : 80	(1; 22)
О	9	810 : 90	(2; 19)
Й	7	560 : 80	(2; 16)
Р	210	420 : 2	(23; 18)
А	144	288 : 2	(20; 18)
Д	234	468 : 2	(17; 16)
З	204	408 : 2	(17; 14)
І	2	500 : 250	(20; 12)
М	248	2480 : 10	(21; 10)
Ы	15	1500 : 100	(20; 7)

(7; 35)

